

Leden van de Gemeenteraad van de
gemeente Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Zaaknummer
3720625

Datum
10 februari 2026

Contactpersoon
Rutger Wierda

Team Groen, Water en Bodem

Onderwerp
Uitvoeringsprogramma 2026–2030 Klimaatadaptatie en Biodiversiteit

Geachte leden van de raad,

Graag informeren wij u met deze brief over de vaststelling van het Uitvoeringsprogramma 2026–2030 Klimaatadaptatie en Biodiversiteit, dat onderdeel is van het Duurzaamheidsprogramma 2021–2030. Dit programma beschrijft de aanpak in de komende jaren voor onze gemeente.

Aanpassen aan veranderend klimaat

Klimaatverandering zorgt steeds vaker voor extreme weersomstandigheden zoals hitte, droogte en hevige neerslag, met risico's voor gezondheid, leefomgeving en biodiversiteit. Om deze gevolgen te beperken zet de gemeente Alphen aan den Rijn in op klimaatadaptatie en versterking van de biodiversiteit. Dit betekent het aanpassen van de leefomgeving door onder andere meer ruimte te geven aan water en groen, wat bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een sterk ecosysteem en aantrekkelijke economische vestigingslocaties.

Actieve rol voor de gemeente én voor inwoners en ondernemers

Het programma werkt toe naar doelen voor 2030 en 2050 en bestaat uit zeven samenhangende onderdelen, waaronder het in beeld brengen van klimaatrisico's, het vergroenen van de openbare ruimte, klimaatadaptief bouwen en het versterken van biodiversiteit. Naast maatregelen in de openbare ruimte, gebiedsontwikkelingen en het buitengebied, stimuleert de gemeente ook inwoners en ondernemers om hun eigen terreinen te vergroenen en te verduurzamen. De gemeente neemt hierin een regierol, met aandacht voor participatie, bewustwording, handelingsperspectief en financiële ondersteuning, zodat de gemeente stap voor stap klimaatbestendiger wordt.

Onderdeel van het Duurzaamheidsprogramma

Het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie en Biodiversiteit 2026–2030 is onderdeel van het Duurzaamheidsprogramma 2021–2030, dat uit drie onderdelen bestaat:

- 1 Energietransitie
- 2 Klimaatadaptatie en biodiversiteit
- 3 Circulaire economie

Het uitvoeringsprogramma van het Duurzaamheidsprogramma liep van 2021–2023. Het onderdeel Energietransitie is in 2024 al doorontwikkeld en vastgesteld als Programma Energietransitie. Het onderdeel klimaatadaptatie en biodiversiteit is nu voor de komende vijf jaar doorontwikkeld in een uitvoeringsprogramma als onderdeel van het Duurzaamheidsprogramma.

Steeds grotere risico's als we niets doen

Het extremere weer als gevolg van klimaatverandering brengt ook in de gemeente Alphen aan den Rijn toenemende risico's met zich mee. Denk aan schade aan gebouwen en infrastructuur, overlast en een afnemende kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast zijn er gevolgen voor de gezondheid, zoals meer ziekte en sterfte door hitte, en een toename van huidkanker, infectieziekten en allergieën. Ook natuur en biodiversiteit staan onder druk door de effecten van klimaatverandering.

Risico's beperken en tegelijk de leefomgeving verbeteren

Klimaatadaptatie kan deze risico's en schade beperken. De gemeente Alphen aan den Rijn bereidt zich actief voor op de gevolgen van klimaatverandering door de leefomgeving hierop aan te passen. Tot 2050 worden daarom diverse maatregelen genomen in de openbare ruimte, bij gebiedsontwikkelingen en in het buitengebied. Stap voor stap wordt de fysieke leefomgeving klimaatbestendig ingericht. Dit gebeurt onder andere door meer ruimte te creëren voor water en groen in de bebouwde omgeving. Deze maatregelen dragen niet alleen bij aan klimaatadaptatie, maar ook aan een gezonde leefomgeving, sterkere ecosystemen en aantrekkelijke economische vestigingslocaties.

Actualisatie uitvoeringsprogramma 2021–2023

Met dit uitvoeringsprogramma wordt het bestaande uitvoeringsprogramma 2021–2023 geactualiseerd voor de thema's klimaatadaptatie en biodiversiteit. Daarbij wordt voortgebouwd op lopende activiteiten en waar nodig aangesloten op nieuwe inzichten en richtlijnen. Het uitvoeringsprogramma zorgt voor initiatie, regie en aanjagen van de opgaven van klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Een van de doelen is om de inspanningen die in dit plan zijn beschreven gaandeweg te borgen en te beleggen in de lijnorganisatie en andere thematische beleidsprogramma's. Het programma vormt een aanvulling op bestaande beleidskaders, zoals het Gemeentelijk Watertaken Programma, het Programma Beheer Openbare Ruimte en het Programma Buitengewoon Waardevol Buitengebied.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Tegelijk stimuleert en ondersteunt de gemeente inwoners en ondernemers bij het vergroenen en verduurzamen van tuinen, daken en gebouwen. Omgaan met klimaatrisico's is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid en samenleving. Het is belangrijk dat inwoners zich bewust zijn van mogelijke risico's, zich daarop voorbereiden en waar mogelijk zelf maatregelen nemen. Dit uitvoeringsprogramma biedt daarvoor handelingsperspectief, met communicatie en ondersteuning, onder andere via subsidies.

Korte opsomming van de aanpak in zeven onderdelen

Het uitvoeringsprogramma omvat een aanpak in zeven onderdelen:

- 1 In beeld brengen van kwetsbaarheden en kansen door het uitvoeren van stresstesten en risicodialogen.
- 2 Voorbereid zijn op calamiteiten zoals wateroverlast, overstromingen en hittegolven.
- 3 Klimaatadaptatie in de bestaande openbare ruimte, waaronder toepassen van meer waterberging en meer bomen en ander groen.
- 4 Klimaatadaptatie bij gebiedsontwikkeling, door ontwikkelaars en de gemeente concrete kaders mee te geven voor het toepassen van water(berging), groen en klimaatrobuuste woningen.
- 5 Klimaatadaptatie in de private buitenruimte, onder andere door het stimuleren van vergroening in tuinen, op bedrijventerreinen en schoolpleinen, door bij te dragen aan maatschappelijke kennis en bewustwording over de risico's, en het bieden van een handelingsperspectief.
- 6 Klimaatadaptatie in het buitengebied, onder andere door klimaatadaptatie onderdeel te maken van de gebiedsstrategieën en aan te sluiten op landelijke en regionale aanpakken. De regie hiervoor wordt gevoerd vanuit het Programma Buitengebied Waardevol Buitengebied.
- 7 Versterken van de biodiversiteit, met een aanpak zoals die eerder is vastgelegd in de Agenda Groene Leefomgeving.

Samenhang met andere programma's

Het Uitvoeringsprogramma 2026–2030 Klimaatadaptatie en Biodiversiteit is tot stand gekomen door actieve samenwerking tussen verschillende teams in het fysieke en sociale domein. Het sluit aan op de kaders, visie en doelstellingen in de Gemeentelijke Omgevingsvisie 'Groene Gemeente Met Lef!', Ruimtelijk Economische Koers naar 2040 'Kwaliteit in groen en groei' en de Sociale visie 2025–2030 'Samen Leven, Samen Bouwen'.

Binnen het Duurzaamheidsprogramma 2021–2030 is er een samenhang met de uitvoeringsprogramma's voor de energietransitie en circulaire economie. In onder andere de communicatie- en educatieaanpak en de gebiedsgerichte aanpak wordt samengewerkt.

Een groot deel van de uitvoering vindt plaats vanuit samenhangende programma's, waaronder het programma Buitengewoon Waardevol Buitengebied, het Gemeentelijk Watertaken Programma, het onderhoudsprogramma van de openbare ruimte, de Agenda Groene Leefomgeving en gebiedsontwikkelingsprojecten zoals programmavisie Gezond Stadshart.

Participatieve aanpak

De aanpak in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie en Biodiversiteit is gericht op actieve deelname en participatie van inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners. Bij onderdeel 1: 'In beeld brengen van kwetsbaarheden en kansen' worden risicodialogen gevoerd met belanghebbenden in de omgeving. Deze zijn gericht op het eigen handelingsperspectief en zelfredzaamheid. Het opstellen van het hitteplan wordt in participatie met lokale belanghebbenden gedaan. Het stimuleren en inspireren van inwoners en ondernemers gebeurt volgens een participatieve aanpak. Voorbeelden zijn Operatie Steenbreek, Eetbaar Alphen en de stimuleringsregeling voor groenblauwe schoolpleinen.

In samenhangende programma's heeft eigenstandige participatie plaatsgevonden of vindt die nog plaats: Gemeentelijk Watertaken Programma, Agenda Groene Leefomgeving en Programma Buitengewoon Waardevol Buitengebied. Het concept Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie en Biodiversiteit is voorgelegd aan verschillende lokale belangenorganisaties, te weten:

- Omgevingsdienst Midden-Holland
- Veiligheidsregio Hollands Midden
- Hoogheemraadschap van Rijnland
- GGD Hollands Midden
- Economic Development Board Alphen aan den Rijn
- Bomenpanel Alphen aan den Rijn
- IVN Alphen aan den Rijn
- Woningcorporatie Woonforte

Er is schriftelijk feedback geleverd en waar mogelijk is die in het uitvoeringsprogramma verwerkt, of wordt deze in de verdere samenwerking gebruikt.

Financiële consequenties

De kosten van de maatregelen in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie en Biodiversiteit worden gedekt uit bestaande budgetten van het Duurzaamheidsprogramma, in combinatie met subsidiemogelijkheden en koppelkansen met de andere benoemde programma's.

Vervolgstappen

Na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma 2026–2030 Klimaatadaptatie en Biodiversiteit wordt de uitvoering gestart of vervolgd op de onderdelen die al lopen onder het Duurzaamheidsprogramma. In ruimtelijke projecten (onderhoud, reconstructies en gebiedsontwikkeling) en bij verduurzaming gemeentelijk vastgoed worden maatregelen voor klimaatadaptatie en biodiversiteit toegepast. Voor de particuliere terreinen waar de gemeente zelf geen eigenaar van is stimuleren we anderen om hiermee aan de slag te gaan.

In de komende jaren informeren we uw raad via jaarlijkse voortgangsrapportages over de resultaten die zijn behaald.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,
de secretaris, de burgemeester,

F. (Flora) van den Berg

F.D. (Erik) van Heijningen